

FAKULTETI I KOMUNIKIMIT MASIV
Studimet master

Punim masteri:

**MBULIMI MEDIATIK I SHTYPIT DITOR NË KOSOVË,
GJATË VITIT 2018 PËR TRANSFORMIMIN E FORCËS SË
SIGURISË SË KOSOVËS NË MANDAT USHTARAK**

Kandidati
Vëllazërim Qerimi

Mentori
Prof. Ass. Dr. Hasan Salihu

2022
Prishtinë

Hyrje	9
Qëllimi i hulumtimit.....	11
Objektivat	11
Pyetjet kërkimore.....	11
Hipotezat.....	11
Rëndësia hulumtimit.....	12
Metodologjia e hulumtimit.....	12
Përshkrim i shkurtër.....	13
Kapitulli i parë.....	14
Mbulimi mediatik	14
Mbulimi mediatik i shtypit ditor.....	16
Vlerat e lajmit në Gazetari.....	18
Mbulimi mediatik përmes televizionit.....	20
Kapitulli i dytë.....	22
Transformimi i Forcës së Sigurisë së Kosovës	22
Procesi i transformimi të sektorit të sigurisë në Kosovë.....	22
Transformimi i Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës(UÇK) në Trupat e Mbrojtjes së Kosovës (TMK).....	22
Transformimi i Trupave të Mbrojtjes së Kosovës në Forcën e Sigurisë së Kosovës	24
Transformimi i FSK-së në Ushtri të Kosovës.....	26
Kapitulli i tretë.....	30
Shtypi ditor në Kosovë në vitin 2018.....	30
Deklarimet mbështetëse të udhëheqësve ushtarak e politik, vendor e ndërkombëtarë për transformimin e FSK-së.....	30
Deklarimi i Ministrit të FSK-së z Rrustem Berisha për gazetën „Zëri”.....	31
Deklarimi i Komandantit të FSK-së Gjenerallejtënant Rrahman Rama para komisionit për mbikëqyrje të FSK-së publikuar në gazetën „Zëri”.....	31
Deklarimi i Kryetarit të atëhershëm të Komisionit Parlamentar për Punë të Brendshme, Siguri dhe Mbikëqyrjen e Forcës së Sigurisë së Kosovës z. Haxhi Shala për „Epoka e Re”.....	32

Deklarimi i ish komandantit të FSK-së Kadri Kastrati në intervistën dhënë gazetës „Epoka e Re”.....	32
Deklarimi i komandantit të Forcave të Përbashkëta alete të NATO-s në Napoli James Foggo publikuar në gazetën „ Bota Sot”.....	33
Deklarimi i Ndhmës sekretarit të Shtetit të SHBA-së për Çështje Evropiane dhe Euro aziatike Wess Mitchel publikuar në gazetën „Koha Ditore”.....	34
Deklarimi i Zëvendëssekretares së përgjithshme e NATO-s Rose Gottemoeller në një prononcim pra fillimit të samitit të NATO-s në Brukses, botuar në gazetën „Epoka e Re”.....	34
Deklarimi i Sekretarit të shtetit parlamentar pranë Ministrisë së Mbrojtjes së Gjermanisë Z Thomas Silberhorn „në një intervistë për Deutsche Welle publikuar në gazetën „Koha Ditore”.....	35
Udhëheqësit shtetëror të Kosovës dhe analistë e ushtarak amerikan: S`ka pengesa për Transformimin.....	36
Artikuj kundërshtues të shtypit ditor për transformimin e FSK-së.....	38
Deklarimi i zëvendës kryeministrit të Kosovës nga Lista serbe Dalibor Jevtiq publikuar në gazetën „Epoka e re”	39
Kapitulli i katër.....	42
Shtypi ditor në Kosovë për FSK-në gjatë vitit 2018	42
Tabela 1. Shkrimet e publikuara për FSK-në nga gazetatat ditore gjatë vitit 2018.....	42
Tabela2. Shkrimet e publikuara për transformimin e FSK-në nga gazetatat ditore gjatë vitit 2018.....	43
Paraqitja e shkrimeve për transformimin e FSK-së në gazetën ditore „Bota Sot”.....	43
Tabela 3. Shkrimet e gazetës „Bota Sot” gjatë vitit 2018 për transformimin e FSK-së.....	44
Foto 1 (shkrim i gazetës Bota Sot).....	44
Paraqitja e shkrimeve për transformimin e FSK-së në gazetën ditore „Epoka e Re”	45
Tabela 4. Shkrimet e gazetës „ Epoka e Re” gjatë vitit 2018 për transformimin e FSK-së...45	45
Foto 2. Dhjetori, muaj i transformimit të FSK-së në ushtri.....	46
Paraqitja e shkrimeve për transformimin e FSK-së në gazetën ditore „Koha Ditore”.....	46
Tabela 5. Shkrimet e gazetës „Koha Ditore” gjatë vitit 2018 për transformimin e FSK-së .47	47
Foto 3. Përkrahja dhe përplasja për ushtrinë.....	47

Paraqitja e shkrimeve për transformimin e FSK-së në gazetën ditore „Kosova Sot”.....	47
Tabela 6. Shkrimet e gazetës „Kosova Sot” gjatë vitit 2018 për transformimin e FSK-së...	48
Foto 4. Shkrimi „SHBA-ja e dëshmon që është aleatja kryesore e Kosovës.....	48
Paraqitja e shkrimeve për transformimin e FSK-së në gazetën ditore „Zëri”.....	49
Tabela 7. Shkrimet e gazetës „Zëri” gjatë vitit 2018 për transformimin e FSK-së.....	49
Foto 5, shkrimi në gazetën „Zëri” përshkruan vizitën e kancelarit Austriak.....	49
Zhanret e publikuara në gazetatat ditore.....	50
Tabela 8. Lajmet/Deklaratat/ Raportet nga aktorë vendorë	51
Tabela 9. Lajmet/Deklaratat/ Raportet nga aktorë ndërkombëtarë.....	52
Tabela 10. Intervista me aktorë vendorë.....	52
Tabela 11. Intervista me aktorë ndërkombëtarë.....	53
Tabela 12. Opinione, analiza nga aktorë vendorë.....	53
Tabela 13. Opinione, analiza nga aktorë ndërkombëtarë.....	54
Tabela 14. Opinione, analiza nga aktorë vendorë dhe ndërkombëtarë.....	55
Tabela 15. Foto lajme.....	55
Tabela 16. Konferenca.....	55
Kapitulli i pestë.....	57
Diskutime dhe përfundime.....	57
Diskutime.....	57
Përfundimi.....	60
Rekomandime.....	65
Bibliografia.....	67

Deklaratë

Deklaroj që këtë temë master e kam punuar në mënyrë të pavarur, pa as një ndikim dhe kopjim, të gjitha burimet janë marrë nga gazetat e shtypura në Kosovë gjatë vitit 2018, dhe burime tjera mbështetëse teorike të autorëve të ndryshëm botëror.

Deklaroi se përveç mentorit tim që ishte në mbështetjen time gjatë gjithë kohës askush tjetër nuk është i njoftuar me punimin dhe ky punim është identik dhe i pa publikuar deri më sot.

Burimet e tjera të përdorura që gjinden në punim janë të cituara dhe referuara.

Vëllazërim Qerimi

Datë: / /2022

Falënderim!

Janë të shumtë ata që do t' i falënderoja, por do ishte një listë e gjatë dhe unë do të falënderoi ata të cilët më mbështetën dhe ishin të lidhur drejtpërdrejt me angazhimin tim, në radhë të parë falënderoi familjen time bashkëshorten Gëzimen që më mbështeti dhe përkrahu në vazhdimësi gjatë gjithë kohës, dhe shpesh duke u bërë edhe ajo një lexuese e imja e gazetave, të cilave un ju referohesha.

Gjithashtu një falënderim shkon për fëmijët Dea dhe Olti që për një kohë të gjatë nuk isha pjesë e lojës dhe ndihmës për ta në shkollim dhe shëtitje familjare, Dea tani studente e vlerësonte punën dhe angazhimin tim duke qëndruar edhe ajo mbi librat e saj të studimit, ndërsa Olti që tani do të përfundoi semimaturën më shumë fokusohej tek mësimet e tij dhe ndonjëherë duke bërë kërkesa për të luajtur ndonjë lojë me shokët pasi që un isha jashtë lojës se tij.

Falënderim shpreh për mentorin tim, Prof. Hasan Saliu, të cilin e vlerësoi për angazhimin jo vetëm si mentor të punës dhe mbikëqyrjes së punimit tim, por si një profesor dhe pedagog të përgatitur e profesionist të fushës, qartësia e tij kulturore dhe komunikimi duhet të merret shembull nga shumë profesor e pedagog në Kosovë.

Një falënderim do jetë edhe për shtytësin që më bindi të vazhdoi studimet në master, shokun e studimeve, bashkëluftëtarin dhe kolegun e punës që tash e 23 vite Enver Cikaqi.

Dhe gjithashtu një falënderim për të gjithë profesorët e kolegjit AAB, drejtimit të Komunikimit Masiv dhe Gazetari që për dy vite ishim së bashku, herë nga distanca e herë me prezencë fizike, e që edhe për ata ishte një sfidë e krijuar nga pandemia.

Vëllazërim Qerimi

Abstrakt

Mbulimi mediatik i ngjarjeve në periudhën e transformimit të Forcës së Sigurisë së Kosovës nga mandati i përcaktuar me Pakon e Ahtisarit, organizatë civile e armatosur lehtë, në një ushtri me një mandat ushtarak të mbrojtjes së Integritetit dhe sovranitetit të Kosovës, ky mbulim ishte mjaft i rëndësishëm për shkak të sfidave që po kalonte vendi dhe procesit të zgjatur të transformimit.

Mbulimi mediatik i mediave të shkruara dhe elektronike në periudhën e vitit 2018, si atyre vendore dhe ndërkombëtare ishte i madh, interesimi për këtë proces ishte jo vetëm i brendshëm por edhe ndërkombëtarë, pra ishin interesat për dhe kundër krijimit të ushtrisë së Kosovës.

Shpallja e pavarësisë së Kosovës ishte bërë me ndihmën e partnerëve strategjik, edhe Forca e Sigurisë së Kosovës ishte një produkt i marrëveshjeve ndërkombëtare, interesimi për këtë temë ishte i madh, në këtë proces ishin të kyçur aktorë vendorë dhe ndërkombëtarë dhe trajtimi nga mediat ishte i tillë, mesazhet e mediave ishin të drejtuara nga shumë aktorë pjesë të këtij procesi.

Gjatë hulumtimit në shtypin e shkruar gjetjet tregojnë se mediat kanë ndjekur dhe raportuar ngjarjet me rëndësi për opinionin publik aq sa ishin ato të paklasifikuara dhe komunikimi ishte gjithëpërfshirës dhe i orientuar për opinionin publik vendor dhe ndërkombëtarë.

Fjalë kyçe: FSK, transformim, ushtri, NALT, NATO, Kosova, media e shkruar.

Abstract

Media coverage of events in the period of transformation of the Kosovo Security Force from the mandate defined by the Ahtisari's Package, as lightly armed civilian organization into an army with a military mandate to protect the integrity and sovereignty of Kosovo, was quite important because of the challenges the country was going through during the protracted transformation process.

Media coverage of press and electronic media in the period of 2018, both local and international, was great. The interest for this process was not only domestic but also international, so there were interests for and against the creation of the Kosovo Army.

Kosovo's declaration of independence was done through the help of strategic partners, the Kosovo Security Force was also a product of international agreements, the interest in this topic was great, in this process local and international actors were involved and the treatment by the media was as such, the media messages were directed by many actors who were part of this process.

During the research in the press media the findings show that the media have followed and reported events of importance to public opinion as they were unclassified and the communication was comprehensive and oriented to local and international public opinion.

Keywords: KSF, transformation, army, NALT, NATO, Kosovo, print media

Hyrje:

Forca e Sigurisë së Kosovës (FSK) njëri nga sektorët kryesorë të sigurisë së vendit, e ka besimin më të madh te publiku në krahasim me të gjithë sektorët dhe institucionet e tjera të sigurisë në Kosovë. Kuptohet që ky besim ka ardhur për shkak të kaluarës historike që trashëgon ajo e në veçanti për shkak të raportimeve që kanë pasur mediat e Kosovës ndaj FSK-së.

Mbulimi mediatic pozitiv ndër vite i ngjarjeve dhe aktiviteteve të FSK-së nga mediat e vendit, ka bërë që publiku i Kosovës ta vlerësoi FSK-në, institucionin më të besueshëm dhe më të dashur të sferës së sigurisë.

Me mbulim mediatic kuptojmë raportime të mediave për një ngjarje, zhvillim apo pranimë e informacioneve në media për një individ, organizatë a zhvillim që ndodhë në rrethin tonë apo ku do tjetër në botë dhe që këto ngjarje raportohen në mediat e shkruara apo elektronike.

Fjala mbulim rrjedh nga folja „to cover” që rrjedh nga folja e vjetër Franceze (couvrir) që në shqip ka kuptim „mbuloj” që do thotë të vendosësh ose të shtrosh diçka të përfunduar, diçka që ka përfunduar dhe ajo shfaqet para publikut nga mediat.

Por çka kuptojmë me foljen „Mbuloi” në gjuhën ushtarake, mbulimi ushtarak ka shumë dimensione: mbulimi apo kamuflimi, mbulimi me armë zjarri, në operatione luftarake në taktikat e përdorura ju mbuloni shokët tuaj në operationet e sulmit apo në tërheqjes duke mbuluar me zjarr.

„Përdorimi ushtarak i foljes „Mbuloj” filloi në vitin 1687, që u përdor për t'iu referuar aktit të paraqitjes së një arme ose pistolette në (diçka) për ta pasur atë direkt në vijën e zjarrit”¹

Kuptimi i foljes „Mbuloi” gjatë viteve ka ndryshuar kuptimin e saj nga mënyra e përdorimit të mjeteve që janë përdorur për mbulim, e kjo ka ardhur për shkak të zhvillimit teknikës dhe teknologjisë, në fillimet e hershme të shekullit XX është përdorur për të mbuluar një ngjarje e që kjo është botuar në gazetata e shtypura, pastaj me zbulimin e foto aparatit bëhet mbulimi me fotografi nga toka, zbulimi i radios dhe më vonë edhe televizionit hap një epokë të re të mbulimit mediatic, ku tani përdoret shkrimi, zëri, fotografia dhe xhirimi së bashku që krijojnë një epokë të re të komunikimit me publikun, gjithashtu me zhvillimet teknologjike dhe zbulimin e avionëve e dronëve të ndryshëm me mundësi vëzhgimi e fotografimi, bëhet e mundur edhe mbulimi nga ajri, pra të kuptuarit e mbulimit ka të bëjë me atë, se si jeni duke e realizuar ngjarjen tuaj si gazetar, zhvillimet teknologjike kanë

¹ Parks, Liza. *Rethinking Media Coverage :Vertical Mediation and the War on Terror*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2018. f.5.

avancuar sa që mbulimi mediatik në ditët e sotme ka koncepte me të gjëra duke përfshirë teknologjitë e reja si: (donë, satelitë, pajisje vëzhguese të ndryshme etj.)

Mbulimi mediatik i ngjarjeve të transformimit të FSK-së: publikimet, raportimet, intervistat me pjesëtarë të FSK-së në të gjitha ngjarjet dhe aktivitetet, prezantimet e FSK-së, zgjojnë një interesim të madh tek publiku, për shkak të interesit që kishte vendi për të pas ushtrinë, mediat në Kosovë raportuan për ngjarjet e shumta të zhvillimit, ngecjet që ndodhnin në proceset më të rëndësishme të Kosovës atë të transformimit të Forcës së Sigurisë së Kosovës e që llogaritej suksesi më i madhe i shtetit pas shpalljes së pavarësisë së Kosovës.

Pra me një fjalë vetë tri shkronjat e para „FSK” për opinionin publik, tek të gjitha shtresat e shoqërisë pa përjashtim është një institucion apo më mirë të thuhet „Brend” të cilin publiku e mbështet dhe e adhuron, sepse ajo përfaqëson popullin, shoqërinë të kaluarën dhe të ardhmen e tyre, ajo është po ashtu një lidhje emocionale e krijuar nga e kaluara e lavdishme e popullit të Kosovës.

Mbulimi mediatik i ngjarjeve gjatë periudhës së transformimit viti 2018, ka luajtur një rolë të rëndësishëm në informimin e publikut për situatën e krijuar rreth transformimit.

Forca e Sigurisë së Kosovës (FSK) me aktivitetet e saj me publikun si: ndihmat e ofruar në vazhdimësi me projekte të shumta në të mirë të gjithë qytetarëve e ka krijuar një besim të fuqishëm tek publiku. Aktivitetet e FSK-së janë raportuar nga mediat, ato me ndikimi i tyre që kanë në shoqëri dhe misionin që kanë informimin e saktë, të shpejtë dhe objektiv ndikuan në ngritjen e imazhit të FSK-së, duke u radhitur në të gjitha sondazhet institucioni më i besueshëm i sigurisë në Kosovë.

Forca e Sigurisë së Kosovës gjatë procesit të transformimit për krijimin e Ushtrisë së Kosovës me mandat mbrojtjen e territorit të vendit, ishte në fokus të mediave vendore dhe ndërkombëtare.

Fokus i hulumtimit do të jenë mediat e shkruara në Kosovë, të cilat raportuan ngjarjet që ndodhnin në periudhën gjatë vitit 2018, mbulimin që ato i bënë këtij procesi mjaft të rëndësishëm për Kosovën. Shtypi ditor në Kosovë gjatë vitit 2018 kishte raportime për procesin e transformimit proces i cili kishte zgjatur me vite, ku kishte mospajtime në mënyrën si parashihej transformimi i FSK-së. Procesi në vete kishte problemet politike vendore dhe ndërkombëtare, dhe nuk kishte një afat kohorë të zgjidhjes së këtij problemi.

Problemi që shtrohet këtu është se në këtë mbulim mediatik të shtypit të Kosovës për transformimin e FSK-së, ka munguar prania e analizave të detajuara nga ekspertët e sigurisë për paqartësitë/kohën e saktë të transformimit.

Gazetat të cilat botoheshin në këtë periudhë kohore nga janari deri në dhjetorë të vitit 2018 ishin: ”Bota sot”, ”Epoka e Re”, ”Koha Ditore”, ”Kosova Sot”, ”Zëri”.

Qëllimi i këtij punimi:

Qëllimi i këtij studimi është të identifikohen dhe analizohen shkrimet në gazetarin e shtypur në Kosovë gjatë vitit 2018, në raport me procesin e transformimit të Forcës së Sigurisë së Kosovës me mandat ushtarak.

Objektivat:

- Do të Identifikohet dhe analizohet mbulimi mediatic që i bënë gazetatat ditore në Kosovë, procesit të transformimit të Forcës së Sigurisë së Kosovës gjatë vitit 2018.
- Të pasqyroji në mënyrë tabelore shkrimet dhe temat që u publikuan gjatë vitit 2018 për transformimin e FSK-së nga gazetatat ditore .
- Të identifikoi dhe klasifikoi artikujt mbështetës dhe kritikues të publikuara në gazetatat ditore për procesin e transformimit të FSK-së.
- Të identifikoi dhe analizoi komunikimin e FSK-së në raport me publikun.

Pyetjet që shtrohen/hipotezat:

- Çfarë mbulimi mediatic ka pasur procesi i transformimit të FSK-së në vitin 2018?
- Si e kanë pasqyruar mediat transformimin e FSK-se, si proces i zhvillimit/ngritjes të FSK-së apo si një proces politik?
- Kush e ka shtyrë përpara procesin e transformimit të FSK-se sipas mbulimit mediatic të gazetave?
- Çka kuptojmë me Transformim të Forcës së Sigurisë së Kosovës?

Hipoteza 1: Gazetat e afërta me pozitën, i kanë dhënë mbulim më të madh transformimit se sa mediat më të afërta me opozitën.

Hipoteza 2: Transformimi i FSK-së mvarej nga marrëveshjet politike me ndërkombëtarët e posaçërisht nga SHBA-të.

Rëndësia e hulumtimit:

Mbulimi i mediatic i ngjarjeve dhe aktiviteteve të çdo institucioni ka rëndësi të madhe ,duke ndikuar tek organizata që të jetë transparente para publikut, duke njohur ndikimin e mediave faktorin kryesorë të informimit të publikut, por edhe të krijimit të opinionëve tek publiku i gjerë për tema të caktuara, e në rastin e këtij studimi procesin e transformimit dhe pasqyrimin që i bënë mediat e

shkruara, rëndësia e këtij studimi ishte që të identifikoi dhe analizoi raportimin medial të gazetarisë së shtypur në Kosovë gjatë vitit 2018, për procesin e transformimit të Forcës së Sigurisë së Kosovës deri në miratimin e ligjeve që krijuan ushtrinë e Kosovës e ato ishin: Ligji për Ministrinë e Mbrojtjes; Ligji për Forcën e Sigurisë së Kosovës; dhe Ligji për shërbim në Forcën e Sigurisë së Kosovës miratuar me datë 14 dhjetor 2018.

Metodologjia:

Gjatë punimit është përdorur metoda e kërkimit bibliografik, për të shpjeguar konceptet teorike të Mbulimit mediatic, për të kuptuar mbulimin mediatic që i është bërë procesit të transformimit të FSK-së nga mediat e shkruara në Kosovë.

Gjatë punimit të temës janë përdorur metodat kualitative dhe kuantitative të hulumtimit për të analizuar shtypin ditorë në Kosovë, gjatë vitit 2018 që i është kushtuar procesit të transformimit të Forcës së Sigurisë së Kosovës me mandat ushtarak. Janë analizuar pesë media të shkruara vendore të cilat botoheshin në Kosovës në periudhën gjatë vitit 2018 që ishin: "Bota sot", "Epoka e Re", "Koha Ditore", "Kosova Sot", "Zëri", duke monitoruar këto media të shkruara për periudhën kohore: Janar – Dhjetor 2018, janë identifikuar artikujt që kanë të bëjnë me procesin e transformimit të FSK-së.

Janë analizuar shkrimet e gazetave dhe janë paraqit në formë tabelare për të pasqyruar rëndësin që i kanë dhënë gazetatat procesit të transformimit.

Përshkrim i shkurtër:

Duke analizuar këtë proces, që nuk është hulumtuar ende dhe ka shumë pak analiza se si ka shkuar dhe sa është mbështeture nga aktorë të ndryshëm vendorë dhe ndërkombëtarë, punimi do të pasqyrojë një segment të mediave për rëndësin e informimit të publikut, për një proces që ishte mjaft i gjatë me sfida e vështirësi të natyrave të ndryshme.

Gjithashtu ky punim do të jetë një referencë e mirë për autorë të tjerë të cilët në të ardhmen do të i qasen hulumtimeve që kanë të bëjnë me procesin e transformimit të FSK-së.

Studimi është ndarë në kapituj për të përshkruar sa më mirë rrjedhën e transformimit. Në kapitullin e parë janë shpjeguar teoritë kryesore për mbulimin mediatic dhe përshkrimi i procesit të transformimit. Në kapitullin e dytë është bërë hulumtimi i procesit të transformimit të sektorit të sigurisë në Kosovë. Kapitulli i tretë janë të paraqitura deklaratimet mbështetëse dhe kundërshtuese për procesin e transformimit. Kapitulli i katërt janë nxjerrë dhe analizuar shkrimet për FSK-në, dhe

zhanret e përdorura nga gazetatat ditore. Dhe kapitulli i pestë paraqet rezultatet e nxjerra nga hulumtimi, përfundimet dhe rekomandimet e këtij hulumtimi.

Bibliografia

- Abrashi, G., & Sallauka, U. (2022). Use of Information Technology in Academic Library Practice. *The International Information & Library Review*, 54(4), 380–386. <https://doi.org/10.1080/10572317.2022.2124834>
- Anderson, Benedict. *Imagined communities, Reflections on the origin and spread of nationalism*. London: Verso, 1983.
- Anderson, C. W.; Downie, Leonard Jr.; Schudson, Michael, *The News Media What Everyone Needs to Know*. Oxford: Oxford University Press, 2016
- Berisha, Ibrahim. *Media agjensët e komunikimit*. Prishtinë: Pen Qendra e Kosovës. 2006.
- Binakuromo, Ogbebor. *British media coverage of the press reform debate: journalists reporting journalism*. Switzerland: Palgrave Macmillan, 2020.
- Boriçi, Hamit. *Gazetaria 2- Probleme të mjeshtërisë dhe format e pasqyrimit publicistik*. Tiranë: Librit Universitar, 2004.
- Comprehensive Proposal For the Kosovo Status Settlement*, 2007, e qasshme në: <http://pbosnia.kentlaw.edu/Comprehensive%20Proposal%20for%20the%20Kosovo%20Settlement.pdf>.
- David K. Berlo. *The Process of Communication: An Introduction to Theory and Practice*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1960.
- Derosa, John. *Rishikimi Strategjik i Mbrojtjes së Republikës së Kosovës*. analizë politikash, GAP.
- Peksen, Dursun. Peterson M. Timothy . and A. Cooper Drury. *Media-driven Humanitarianism News Media Coverage of Human Rights Abuses and the Use of Economic Sanctions, International Studies Quarterly*. 2014.
- Gazeta „Forca Jonë” *Viti i kapaciteteve të plota operationale të FSK-së*. Ministria për Forcën e Saliu, Hasan. (2022). Rethinking Media Diplomacy and Public Diplomacy Towards a New Concept: Digital Media Diplomacy. *Online Journal Modelling the New Europe*, 39, 1-24. DOI: [10.24193/OJMNE.2022.39.01](https://doi.org/10.24193/OJMNE.2022.39.01)
- Saliu, H. (2022). Public Diplomacy or Public Glocalization? Rethinking Public Diplomacy in the post-Truth Era. *Vestnik Moskovskogo universiteta. Seriya 10. Zhurnalistika*, 1, 157-175. DOI: [10.30547/vestnik.journ.1.2022.157175](https://doi.org/10.30547/vestnik.journ.1.2022.157175)
- Saliu H. & Lljunji V. (2022). Cultural Diplomacy of Kosovo after the Declaration of Independence. *Information & Media*, 93, 62-76. <https://doi.org/10.15388/Im.2022.93.61>
- Saliu, H. (2021). The specifics and complexity of EU public diplomacy. *Druzboslovne Razprave*, XXXVII(96–97), 189–207. <https://www.sociolosko-drustvo.si/wp-content/uploads/2021/09/DR96-97-Saliu-WEB.pdf>
- Caple, Helen. Bednarek, Monika. *Rethinking news values: What a discursive approach can tell us about the construction of news discourse and news photography*. 2015. Journalism 1,2.
- Lee Hyuk. Jong. *News Values, Media Coverage, and Audience Attention: An Analysis of Direct and Mediated Causal Relationships*, 2009. f.177.

- Murphy, Justin. and Devine, Daniel. *Does Media Coverage Drive Public Support for UKIP or Does Public Support for UKIP Drive Media Coverage?*, Cambridge University Press, 2018.
- Hanna V. Kovacs. *Mass Media : Coverage, Objektivity and Changes*, New York: Nova Science Publisher, 2011.
- Kushtetuta e Republikës së Kosovës. <https://gzk.rks-gov.net /ActDocumentDetail.aspx? ActID =3702>.
- Ligji Nr. 03/L-045, *Për Ministrinë për Forcën e Sigurisë së Kosovës*. 2008.
- Ligji Nr. 06/L-122, *Ligji për Ministrinë e Mbrojtjes*, <https://gzk.rks-gov. Net /Act Detail.aspx ?ActID=18374>. 2018.
- Ligji Nr. 06/L-123, *Ligji për Forcën e Sigurisë së Kosovës*, <https://gzk.rks-gov .net /ActDetail.aspx?ActID=1837>, 2018.
- Ligji Nr. 06/L-124, *Ligji për shërbim në Forcën e Sigurisë së Kosovës*, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18376>, 2018.
- Anderson C. W. Downie Jr. Leonard. Schudso, Michael. *The News Media What Everyone Needs to Know*. Oxford: University Press, 2016, (f.5)
- Parks, Liza. *Rethinking Media Coverage: Vertical Mediation and the War on Terror*. New York: ,Routledge, Taylor & Francis Group, 2018.
- Castells, Manuel. *Communication Power*. United Kingdom: Oxford University Press, (edit) 2013.
- Francis J. Mulhern. *Integrated Marketing Communication*. November, 2009.
- Paçarizi, Rrahman. *Radiogazetaria*. Prishtinë: Universiteti AAB, 2008.
- Brighton, Paul. Foy, Dennis. *News Values*. Saga Publications, 2007.
- Kitchen J. Philip. Burgmann, Inga. *Integrated marketing communication: making it work at a strategic level*. 2015.
- Qehaja, Ramadan. Kosumi, Kosum. Qehaja, Florian. & Bekaj, A. *Demobilizing and integrating a liberation army in the context of state formation: Kosovo's perspective on security transition*. In Dudouet, V. (Ed.I), *Post-war security Transitions: participatory peacebuilding after asymmetric conflicts*. New York: Routledge, 2012. (f. 123-138)

Webliografia

- *Qeveria përcaktohet për krijimin e ushtrisë me ligj*. <https://www.koha.net /arberi /87375 /qeveria-përcaktohet-për-krijimin-e-ushtrisë-me-ligj/>.
- *Gazetat më të Vjetra në Botë*, <https://sq.shinshu-navi.com/the-oldest-newspapers-in-the-world-2a60e4b0>
- *Kur u shpik fotografia?*. <https://lwvworc.org/sq/when-did-photography-invented. / https://delicesucre.ru/sq/the-oldest-photo-in-the-world-the-invention-of-photography-and-cinematography-the-date/>

- *Oxford Learning`s Dictioanaries*. [https:// www. oxfordlearnersdictionaries.com/ definition /english /cover _1?q=cover](https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/cover_1?q=cover).
- *Admirali i NATO-s: Transformimi i FSK-së, vetëm përmes Kushtetutës*. Bota sot, shkurt, 23, 2018. (f 10)
- *Daniell Sewer kritikon NATO-n për qëndrimin ndaj transformimit të FSK-së*. Bota sot, dhjetor ,07,2018
- *Fogo mbështet formimin e ushtrisë së Kosovës*. Zëri, dhjetor, 13, 2018.
- *FSK-ja duhet të krijojë struktura vetë qëndruese*. Koha Ditore, nëntor, 12, 2018 (f.11)
- *FSK-ja, e gatshme për ushtri*. Zëri, shkurt, 08, 2018, (f.2)
- *Kurz në Kosovës për dialogun dhe ushtrinë*. Zëri, nëntor, 2, 2018.
- *Me fat Kosovë Ushtria*. Bota sot, dhjetor, 14, 2018.
- *NATO-ja mbështet formimin e ushtrisë së Kosovës*. Epoka e Re, korrik, 10, 2018
- *ShBA e do Kosovën në NATO, i kërkon zbatimin e planit të tranzicionit të FSK-së*. <https://klankosova.tv/shba-e-do-kosoven-ne-nato-i-kerkon-zbatimin-e-planit-te-tranzicionit-te-fsk-se-112>
- *SHBA-ja e dëshmon që është aleatja kryesore e Kosovës, përkrah Ushtrinë dhe anëtarësimin në Interpol*. Kosova Sot, Nëntor, 15, 2018.
- *Thaqi në ShBA merr mbështetjen për transformimin e FSK-së*. Epoka e re, Nëntor, 30,2018,(f.2)
- *Agim Çeku rrëfen kohën e demilitarizimit të UÇK-së*, <https://indeksonline.net/agim-ceku-rrefen-kohen-e-demilitarizimit-te-uck-se/>.
- *Pisarev,Aleksander. Cilët faktorë ndikojnë tek lajmi dhe raporti*, [http://verifikimiifakteve. mk/cilet-faktore-ndikojne-tek-lajmi-dhe-raporti/](http://verifikimiifakteve.mk/cilet-faktore-ndikojne-tek-lajmi-dhe-raporti/).
- *Bislimi, Bekim. Njëpërmjet FSK-së, Beogradi e komplikon dialogun*. [https://www. Evropaelire .org /a/n%C3%ABp%C3%ABrmjet-fsk-s%C3%AB-beogradi-komplikon- dialogun/29347371.html](https://www.Evropaelire.org/a/n%C3%ABp%C3%ABrmjet-fsk-s%C3%AB-beogradi-komplikon-dialogun/29347371.html).
- *Reinemann, Carsten. and Schulz, Winfried. news decisions and news values*, [file:///e:/kolegji%20aab/hasani %2009.06.2022/-%20%20%20%20%20%20%20%20news %20decisions %20and %20news%20values.pdf](file:///e:/kolegji%20aab/hasani%2009.06.2022/-%20%20%20%20%20%20%20%20news%20decisions%20and%20news%20values.pdf).
- *Comprehensive Proposal For the Kosovo Status Settlement*, [http://pbosnia .kentlaw .edu/Comprehensive%](http://pbosnia.kentlaw.edu/Comprehensive%20Proposal%20For%20the%20Kosovo%20Status%20Settlement.pdf)
- *Cvetkoviq,Sandra.Të jesh serb në ushtrinë e Kosovës*. [https:// www.evropaelire.org /a/ 30797289.html](https://www.evropaelire.org/a/30797289.html).

- Cvetković Sandra ,Të jesh serb në ushtrinë e Kosovës, <https://www.evropaelire.org /a/ 3079 7289.html>.
- *Fjala dhe diskutimi i ambasadorit Delawie gjatë konferencës për FSK-në të organizuar nga RIDEA*,<https://xk.usembassy.gov/sq/fjala-dhe-diskusimi-ambasadorit-delawie-gjate-konferences-per-fsk-ne-te-organizuar-nga-ridea/>.
- Foto 1. Rrahmani, Drilon. *Kosova bëhet me ushtri, kuvendi kreu obligimin moral, kombëtarë e ligjor*, Bota sot, tetor 19, 2018.
- Foto 2. Hetemi, Shqipe. *Dhjetori, muaj i transformimit në Ushtri*. Epoka e re, dhjetor,27, 2018.
- Foto 3. Gashi, Fitim. *Përkrahja dhe përplasja për “Ushtrinë*. Koha ditore, dhjetor,13, 2018.
- Foto 4. *SHBA-ja e dëshmon që është aleatja kryesore e Kosovës, përkrah Ushtrinë dhe anëtarësimin në Interpol*. Kosova Sot, Nëntor, 15, 2018.
- Foto 5. *Kurz në Kosovës për dialogun dhe ushtrinë*. Zëri, nëntor, 2, 2018.
- *Frikësimi nga jashtë i pjesëtarëve të FSK-së është i papranueshëm*, <https://www.koha.net/arberi/103577/delawie-frikesimi-nga-jashte-i-pjesetareve-te-fsk-se-eshte-i-papranueshem/>
- Gashi, Fitim. *Përkrahja dhe përplasja për “Ushtrinë*. Koha ditore, dhjetor,13, 2018 (foto 3)
- Gashi, Fitim. *Askush s'mund të vërë veto kundër ushtrisë së Kosovës*. Koha Ditore, mars, 13, 2018,(f 3)
- *Gazeta e parë e botës*, <http://www.zemrashqiptare.net/news/233/gazeta-e-pare-e-botes.html>.
- *Gazeta e parë në tokat shqiptare: ‘Iskodra’ e vitit 1868, ku asnjë fjalë nuk ishte shqip!*, <https://telegrafi.com/gazeta-e-pare-ne-tokat-shqiptare-iskodra-e-vitit-1868-ku-asnje-fjale-nuk-ishte-shqip/>.
- *Gazeta eparë e botës*, <http://www.zemrashqiptare.net/news/233/gazeta-e-pare-e-botes.html?skeyword=a>.
- *Gazeta Rilindja. histori Kosove e nisur para 77 viteve*. <https://drini.us/gazeta-rilindja-histori-kosove-e-nisur-para-77-viteve/>. (parë për herë të fundit më 30.06.2022.)
- Hetemi, Shqipe. *Dhjetori, muaj i transformimit në Ushtri*. Epoka e re, dhjetor,27, 2018.
- Hoti, Donika. *75 vjet nga botimi i parë i gazetës “Rilindja”*, <https://www.botasot.info/opinion/1234204/75-vjet-nga-botimi-i-pare-i-gazetes-rilindja/>.
- Ibrahim, Arbana. *Në prill dorëzohet Projektligji për Ushtrinë*. Zëri, janar, 12, 2018, (f.4)
- Ibrahim,A. *Transformimi i FSK-së në ushtri po bëhet në kohë të papërshtatshme*. Zëri, dhjetor, 6, 2018 (f. 1,4)
- Jahaj, A. *FAK-u mashtrim i Presidentit Thaqi*. Bota sot, qershor, 13, 2018.

- Peters, Jean-Jacques, *A History of Television*, [https://www.cs.sfu.ca/mmbook /further/v3/resources/ tv_ history.pdf](https://www.cs.sfu.ca/mmbook/further/v3/resources/tv_history.pdf).
- *Kjo është marrëveshja që e nënshkroi Hashim Thaçi*, [https:// republikapost.com /2021 /06 /21/22-vjet-nga-demilitarizimi-i-uck-se-kjo-eshte-marreveshja-qe-e-nenshkroi-hashim-thaci /](https://republikapost.com/2021/06/21/22-vjet-nga-demilitarizimi-i-uck-se-kjo-eshte-marreveshja-qe-e-nenshkroi-hashim-thaci/)
- Koci, Muhamet. *Lista Serbe kundër çdo përpjekje për formimin e ushtrisë së Kosovës*. Epoka e re, maj, 24, 2018
- Koci, Muhamet. *Ushtria duhet të formohet këtë vit*, Epoka e re, shkurt, 13,2018, (4,5)
- Konushefci, Arton. *FSK-ja me mandatin e njëjtë*, [https://www.evropaelire.org /a/ 250410 6 2.html](https://www.evropaelire.org/a/25041062.html).
- Konushefci, Arton. *Kuvendi miratoi projektligjet për transformimin e FSK-së*. 2018, [https:// www .evropaelire.org/a/kuvendi-nis-debatin-p%C3%ABr-transformimin-e-fsk-s%C3%AB/29550592.html](https://www.evropaelire.org/a/kuvendi-nis-debatin-p%C3%ABr-transformimin-e-fsk-s%C3%AB/29550592.html)
- Kqiku,A. *Kundërshtimet e BE-së për Ushtrinë*. Zëri, Tetor, 23, 2018 (f.5).
- *Kur u shpik fotografia?*, [https://lwworc.org/sq/when-did-photography-invented. /](https://lwworc.org/sq/when-did-photography-invented/) <https://delicesucre.ru/sq/the-oldest-photo-in-the-world-the-invention-of-photography-and-cinematography-the-dat/>.
- *Kush e zbuloi ligjin e efektit fotoelektrik?*, <https://lwworc.org/sq/who-discovered-the-law-of-photoelectric-effect>.
- *Kushtetuta e Republikës së Kosovës*, [https://kryeministri.rks-gov.net/wp-content/ uploads /2018/03/Kushtetuta.e.Republikes.se_.Kosoves-2.pdf](https://kryeministri.rks-gov.net/wp-content/uploads/2018/03/Kushtetuta.e.Republikes.se_.Kosoves-2.pdf).
- Loxha Amra, *Thaçi: Jemi gati të nisim ndryshimet kushtetuese për ushtrinë, do t'i bind serbët*, <https://www.evropaelire.org/a/28399859.html>.
- *Marrëveshja e demilitarizimit të UÇK-së,21 vjet më parë*, <https://insajderi.com/marreveshja-per-demilitarizimin-e-uck-se-21-vjet-me-pare/>
- Mavraj, Aalbulena. *FSK-ja do të transformohet me ose pa ndryshime kushtetuese*. Zëri, janar, 29, 2018, (f.4,5)
- *Mbulimi në aspektin e planifikimit të medias*, <https://baxili.ru/sq/employment/ohvat-s-tochki-zreniya-mediaplanirovaniya-reach-cover-media.html>.
- Gazeta „Forca Jonë”. *Viti i kapaciteteve të plota operationale të FSK-së*. Ministria për Forcën e Sigurisë së Kosovës,Prishtinë: 2013.

- *Nëpërmjet FSK-së, Beogradi e komplikon dialogun*, <https://balkansgroup.org/en/nepermjet-fsk-se-beogradi-e-komplikon-dialogun/>.
- *On the establishment of the Kosovo Protection Corps, REGULATION NO. 1999/8, UNMIK/REG/1999/8, 20 September 1999*, http://www.unmikonline.org/regulations/1999/re99_08.pdf.
- *Oxford Learning`s Dictioanaries*. https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/cover_1?q=cover
- Periskopi.com, *SHBA mbështet transformimin e FSK-së në Ushtri*, <https://www.periskopi.com/shba-mbeshtet-transformimin-e-fsk-se-ne-ushtri>.
- Peter, Florian. *Gazeta e pare e botës*, <http://www.zemrashqiptare.net/news/233/gazeta-e-pare-e-botes.html?skeyword=a>,
- *Pse janë të rëndësishme vlerat e lajmeve në shkrimin e lajmeve?*, <https://lwworc.org/sq/why-are-news-values-important-in-news-writing>.
- *Radio Revisionism: Media Historiography and the KDKA Myth*. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19376520801978191>.
- *Radio Televizioni i Prishtinës, institucioni që u themelua 76 vjet më parë*, <https://dardania.press.com/radio-televizioni-i-prishtines-institucioni-qe-u-themelua-76-vjet-me-pare/>
- Rajoni press, *SHBA e Britania në KS mbështetën formimin e FAK-ut*, <https://rajonipress.com/shba-e-britania-ne-ks-mbeshteten-formimin-e-fak-ut/>.
- Resolution 1244 (1999), https://unmik.unmissions.org/sites/default/files/old_dnn/Res1244ENG.pdf
- *Rezoluta 1244 e Kombeve të Bashkuara*. <https://unmik.unmissions.org/sq/rezoluta-1244-e-kombeve-t%C3%AB-bashkuara>.
- Rrahmani, Drilon. *Kosova bëhet me ushtri, kuvendi kreu obligimin moral, kombëtarë e ligjor*. Bota sot, tetor 19, 2018 ,foto 1
- *Si sot 75 vjet më parë nisi punën Radio Televizioni i Prishtinës*, <https://www.kultplus.com/trashegimia/si-sot-75-vjet-me-pare-nisi-punen-radio-televizioni-i-prishtines/>.
- Sopi, Arta. *Ushtria e Kosovës, me bekimin e Amerikës*. Zëri, Tetor, 01,2018, (f2)
- *Shënohet Dita Botërore e Radios, teknologjia që ndryshoi jetët e miliona njerëzve*. <https://pcworld.al/shenohet-dita-boterore-e-radios-teknologjia-qe-ndryshoi-jetet-e-miliona-njerezve/>
- *The greatest physicist you've probably never heard of*. <https://www.space.com/who-was-james-clerk-maxwell-physicist>.

- *Vlerat e lajmeve*. http://www.lxjkh.com/info_detail/?sq_3-177661566-25&Vlerat_e_lajmeve_Lajme.
- *Votim historik në Kuvend, formohet Ushtria e Kosovës*. Bota sot, dhjetor, 14, 2018.

Gazetat ditore të publikuara në Kosovë nga janar-dhjetor:

Bota sot

Epoka e Re

Koha Ditore

Kosova Sot

Zëri